

Co „býti má“ x povinnosti

Rádl mluví o tom, co „býti má“, přibližně v těch souvislostech, v nichž Kant mluví o „povinnostech“ (Pflicht, -e). Je zvláštní, když provedeme srovnání: pro Kanta je „Pflicht“ něčím zásadně trvalým, zatímco Rádl otvírá možnost chápat to, co „býti má“, situačně. To má velkou důležitost pro chápání „povinnosti“ jako něčeho nejen nadčasového, ale vysloveně mimočasového, tj. co nemá žádný „svůj čas“, ale co do času, tj. do situace teprve vstupuje či je vtahováno tím, kdo tu povinnosti plní, kdo ji bere za svou a trak vlastně do času a situace „vtahuje“. Zdá se, že tento rozdíl vlastně spočívá v rozdílu mezi chápáním povinnosti jako čehosi „předmětného“ a naopak jako čehosi „nepředmětného“. Dalo by se v tom ohledu – asi poněkud spekulativně – usuzovat, že „povinnost“ chápaná nepředmětně by měla spíše „regulativní“ charakter a musela by být „uskutečňována“ (naplňována) tak, že by teprve tímto naplňováním dostávala svou podobu, tvar, formu, zatímco „povinnost“ chápaná jako cosi pevného a předem formálně (tvarem) hotového by teprve v průběhu svého uskutečňování či „plnění“ vskutku byla obsahem teprve vyplňována. V tomto ohledu se mi jeví Schelerova kritika „formalismu“ v etice jako naprosto případná.

(Písek, 110927-1.)